

En klar och beskrivande titel som speglar väl innehållet. Optimalt 12 ord, inkl. ev. undertitel.

Att skriva ett examensarbete

- en vägledning i APA-regler

Anna M. Dåderman

Psykologi xx - yy hp, Examensarbete xx hp
Institutionen för individ och samhälle/Högskolan Väst
Vår/Höstterminen 20XX
Handledare:
Examinator:

Samma titel som på framsidan, fet stil, typsnitt 12.

Att skriva ett examensarbete: En vägledning i APA-regler

Författarnamn anges inte här.

En väl skriven sammanfattning speglar examensarbetets alla delar utan att tillföra något nytt. Tillsammans med titeln och nyckelorden ska den kunna locka potentiella läsare att läsa hela examensarbetet. Exempel på övergångsfraser i en sammanfattning finns i Appendix 2. En tumregel kan vara att skriva 1-3 meningar i form av svar på följande frågor (a) *Varför* gjordes denna undersökning och varför skulle den vara intressant för läsaren? Vilket vetenskapligt problem avsågs undersökas, vilken fråga skulle besvaras eller vilken hypotes skulle testas? (b) *Hur* gjordes denna studie för att undersöka detta problem, svara på frågan eller testa hypotesen? Ge information om deltagarna (populationssampel, antal, ålder, kön), namnge instrumenten (intervjuguide, frågeformulär, test) och uppge hur data analyserades (namnge metoden som användes för att bearbeta insamlade data i syfte att besvara frågeställningarna och/eller pröva hypoteserna, utan att vara detaljerad) (c) *Vilket* var det viktigaste resultatet? Har du undersökt och löst problemet, svarat på frågan eller testat hypotesen? (d) *Vad* betyder resultaten? Är (eller inte är) resultaten i linje med presenterad teori och/eller tidigare forskning? Bygger de på tidigare kunskap? Tillför de något nytt? (e) *Vilken* slutsats kan dras? Upprepa inte resultaten, utan lyft upp dem på en något högre abstraktionsnivå, och/eller sätt dem i ett större sammanhang. Skriv sammanfattningen i imperfekt med 1,5 cm indrag på såväl vänster som höger sida (som den här sammanfattningen). Den ska skrivas som ett stycke utan några extra indrag. Det gör inget om den svenska och engelska sammanfattningen, samt ev. tackorden kräver mer utrymme än 1 sida.

Sammanfattning 120-250 ord, typsnitt 11.

Nyckelord: anvisningar, APA-regler, kvantitativa metoder, kvalitativa metoder

Writing a thesis: A guide to the APA rules

A well-written summary of the thesis reflects all parts without adding anything new. Along with the title and key words it should be able to attract potential readers to read the entire thesis. You may find some examples of transitional phrases in an abstract in Appendix 2. A rule of thumb might be to write 1-3 sentences in the form of answers to the following questions: (a) *Why* was this study done, and why it would be interesting for the reader? *What* scientific problem was meant to be solved, which question would be answered, or which hypothesis would be tested? (b) *How* did this study solve this problem, answer the question, or test the hypothesis? You should provide information about the participants (the population from which the sample was drawn, number of the participants, their age, and sex), you should also name the instruments (interview guides, questionnaires, tests) and state how the data were analyzed (name the method used to process the collected data in order to answer questions and/or test the hypotheses without being too detailed), (c) *What* did you find? Have you solved the problem, answered the question, or hypothesis tested? What were the main findings? (d) What about these findings? Are the results (or not) in line with the presented theory and/or previous research? Are the results based on previous knowledge? Do these results bring something new? (e) *Which* conclusion can be drawn? Do not repeat the results, but lift them at a slightly higher level of abstraction, and/or put them in a larger context. Write the summary in the past tense with 1.5 cm indentation on both the left and right side (as this abstract). The abstract should be written as one piece without any additional indentation. It does not matter if the amount of the text of the Swedish and English abstracts, and a possible acknowledgement require more space than 1 page.

Keywords: guidance, APA, quantitative methods, qualitative methods

Ev. tackord eller
upplysningar.

Jag tackar Ingmar Dåderman, Gunne Grankvist, Petri Kajonius och Josefa Vega Matuszczyk för genomläsning av denna version (Version nr 1, oktober 2014) av vägledning i APA-regler, och för värdefulla kommentarer. Denna vägledning är skriven för dig som är student. Här kan du tacka dem som har bidragit till examensarbetets tillkomst och kvalitet. Det ska vara kortfattat. Om undersökningen helt eller delvis finansierats av en forskningsfond, institution, organisation eller företag ska detta klargöras här. Ibland var någon myndighet eller forskare särskilt tillmötesgående vid datainsamlingen, exempelvis genom att du fått använda registerdata eller forskningsdata som någon annan samlat in, och du bör tacka för detta. Ett tack får också riktas till enskilda personer som kommit med värdefulla synpunkter. Du bör skriva vad exakt du tackar för, samt fråga om personen respektive organisationen/företaget önskar att få bli omnämnda. Här kan du även lämna upplysningar avseende s.k. autoplgiat, dvs. om vissa delar av examensarbetet presenterades av dig i ett annat examensarbete eller i ansökan till en forskningsfond. Den föreliggande vägledningen har anpassats till den senaste versionen av APA-manualen (American Psychological Association, 2010), och fokuserar på hur du ska skriva, och inte enbart på hur du ska referera. Om du saknar något i denna vägledning eller om du finner några fel kan du höra av dig direkt till mig (anna.daderman@hv.se).

Inledningen börjar på en ny sida, utan något indrag och utan någon rubrik. Inledningen slutar där metodavsnittet börjar. Det första stycket bör vara en utvidgning av det kortfattade svaret du gav i sammanfattningen på frågan varför denna studie gjordes. ”Måla upp” inledningens kontext här i detta första stycke. Låt läsaren förstå vad resten av inledningen kommer att handla om. En läsare ska inte behöva kämpa sig igenom teorier, referenser och definitioner, och att först i slutet av inledningen få veta varför han eller hon behöver denna kunskap. Börja med en bredd och för hela examensarbetets viktiga mening. Har exempelvis examensarbetets ämne aktualiserats genom en pågående debatt, ett politiskt beslut eller oroväckande statistik? Fokusera här på att endast tydliggöra behovet av ny eller fördjupad kunskap (ange inga hypoteser här – dessa ska sammanställas i slutet av inledningen). Indirekt kan du här antyda hur ditt intresse väcktes för det vetenskapliga problemet, exempelvis genom erfarenhet från eller observation i en arbetssituation. Dina personliga *upplevelser* av det valda temat ska dock inte lyftas fram. Dessa kan möjligen hjälpa dig att precisera det vetenskapliga problemet, formulera hypoteserna och hålla ditt genuina och brinnande intresse för att undersöka det vetenskapliga problemet. Inspiration på hur du kan börja ditt examensarbete (alltså det första stycket i din inledning), där du direkt fångar läsarens intresse och där du samtidigt argumenterar för behovet av din studie, finner du bland publicerade artiklar. Jag rekommenderar att du åtminstone läser ett par exempel på, enligt mig, väl skrivna första inledningsstycken, författade av Sorbring och Palmerus (2004), respektive Boyar, Carson, Mosley Jr, Maertz Jr och Pearson (1996). Ungefär så här långt kan det första stycket vara, där du ringar in och tydliggör varför just det du har undersökt är intressant för andra i samhället, och inte bara för dig själv.

Här börjar nästa stycke. Det ska följa föregående stycke utan någon tom rad. Det ska markeras med ett indrag (0.9 cm). För dem som inte arbetat särskilt mycket i word, finns en del tekniska tips i Appendix 1, däribland hur ett indrag ska göras. Bygg upp textstycken (paragraf) med tanke på läsaren. Det ska vara inbjudande att börja läsa ditt examensarbete. Ett bra tips utifrån perceptionspsykologi är att ha 3-5 textstycken per sida. Tänk på att läsarens hjärna och ögon samarbetar. Längre textstycken kräver av läsaren mer uppmärksamhet, och läsaren känner sig tvingad att hålla i minnet allt som står där. Väldigt korta textstycken gör att läsaren kan känna sig splittrad och har därmed svårt att fokusera på ditt examensarbete som en helhet. Börja varje stycke med en ”ledande mening”; du marker på detta sätt vad just detta stycke kommer att handla om. Ha inte fler idéer än två idéer i varje stycke. Låt aldrig ett stycke bestå av endast 1-2 meningar.

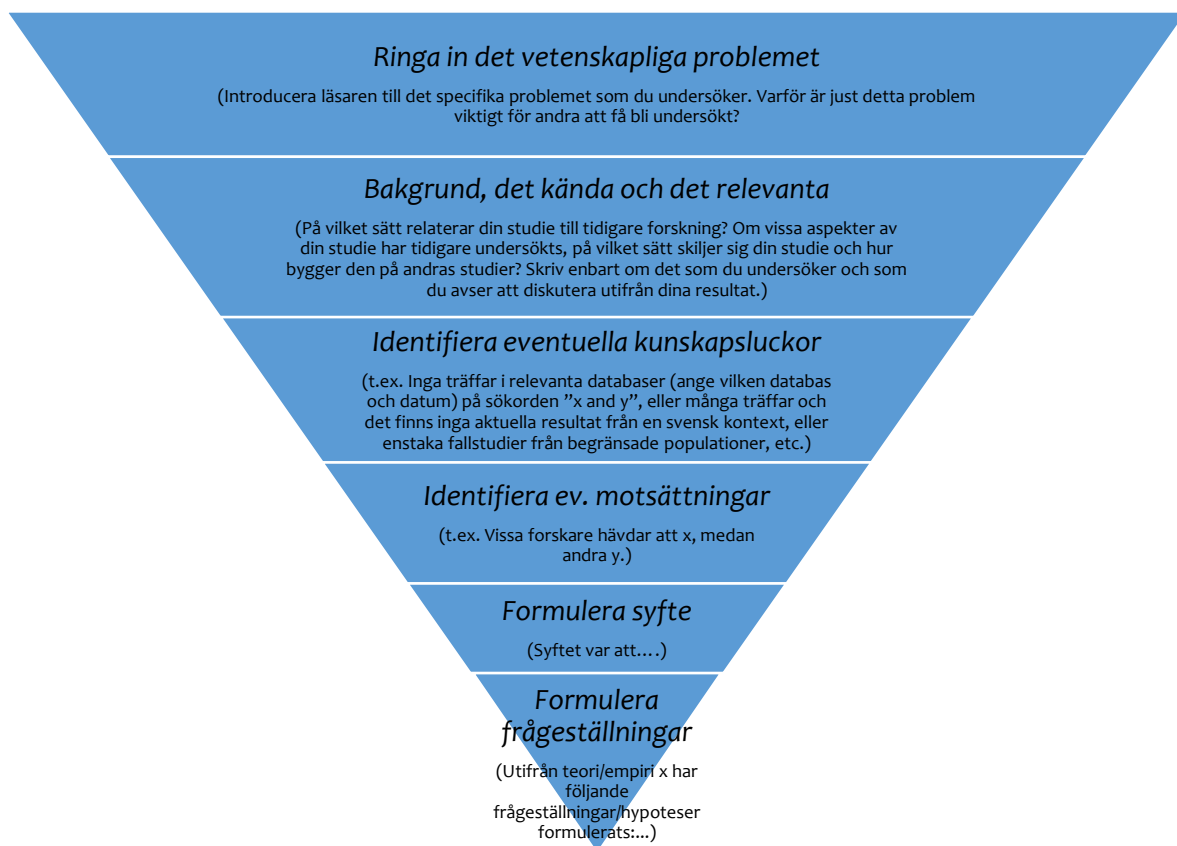
Håll den röda tråden levande och se till att din text ser snygg och prydlig ut. Sätt punkter, kommatecken och parenteser där de ska vara. Stava korrekt, särskriv inte, använd inte citationstecken för dina variabler varje gång de benämns, blanda gärna korta och långa meningar, och följ noga svenska skrivregler (Svenska språknämnden, 2003). Svenska språknämnden tydliggör, exempelvis, att ordet ”data” är pluralis (= uppgifter). Följ noga APA-regler avseende referenser (American Psychological Association, 2010). Det tar sin tid att vara noga med smådetaljer och det är därför viktigt att du är noga med dessa små detaljer redan från början. Låt inte din handledare läsa texter som är slarviga utifrån APA-reglerna. Låt din handledare, opponenter och examinatorn fokusera på examensarbetets innehåll i stället för på slarvfel. Definiera dina variabler så tidigt som möjligt så att läsaren hänger med. Kursivera gärna de variabler som är i studiens fokus. Det räcker att du kursiverar dem en gång, då du definierar dem.

Det är önskvärt med en tydlig struktur i inledningen. Börja brett och avsluta smalt – en trattmodell gäller (se Figur 1). Undvik underrubriker i inledningen. Du kan inledningsvis ha rubriker för dig själv, medan du arbetar med textens struktur och balans. Ibland kan dock vissa underrubriker underlätta för läsaren förståelsen av texten och då får du behålla 2-3 stycken underrubriker. Oavsett hur du bygger upp inledningen kan du ha en underrubrik i slutet av inledningen där du presenterar syfte och frågeställningar. Figur 1 visar att en inledning kan

Referens med sex
eller fler författare.

visualiseras som en tratt, från det generella till det specifika. Planera noga och skriv om endast för examensarbetets relevanta teorier och empiriska studier. Diskutera dina val med handledaren. I inledningen utgår man från existerande kunskap och bygger upp och integrerar studiens frågeställningar och hypoteser i ett relevant teoretiskt sammanhang. Skriv inte om alla möjliga teorier du känner till inom ämnet. Om du samlat in och bearbetat data enligt kvantitativ design, är det bäst att beskriva den teori som är relevant i relation till det av dig använda specifika instrumentet. Om du är osäker på vilken teori som är relevant kan du läsa 2-3 artiklar som applicerat samma instrument. I dessa artiklars inledning finner du förhoppningsvis den teori, eller teorier, som instrumentet baseras på. Beskriv kort just denna teori och argumentera för att teorin är relevant för ditt ämne. Som exempel kan jag ange en artikel av Lindwall et al. (2013) där författarna undersökte problem med negativa och positiva påståenden, s.k. metodeffekter, i en skala som mäter självkänsla. Skalan som var i fokus var Rosenbergs (1965) Self-Esteem scale, och författarna beskrev inte i sin inledning alla möjliga skalor som mäter självkänsla utan bara just Rosenbergs skala. De fokuserade inte heller på alla möjliga problem med denna skala utan just på eventuella metodeffekter. Du finner en del tips om hur du kan skriva en bra inledning i Annesley (2010).

Att skriva en bra inledning kräver eftertanke och tid. Är det verkligen brist på kunskap inom ett avgränsat område (har du verkligen undersökt kunskapen i databaserna noga?) eller finns det konstaterade motsägelser i litteraturen? Att endast replikera tidigare resultat som pekat åt samma håll är inte tillräckligt. Försök därför att finna motstridiga resultat för att motivera din studie. Du ska vara professionell och objektiv genom att finna möjliga kunskapsluckor eller motsägelser och inte dela med dig av dina egna upplevelser.

Figur 1. Inledningen visualiserad som en tratt. Den röda tråden ska vara väldigt tydlig. Läsaren ska inte behöva gissa sig fram varför just detta problem undersöktes i just denna studie.

Inledningen brukar snarare vara för lång än för kort. Balansera mängden av text i hela examensarbetet. Istället för att skriva en lång inledning kan du satsa på att utöka informationen i metodavsnittet och skriva ett längre diskussionsavsnitt. Tråka inte ut läsaren – det är lätt att börja bli alltför omständlig och för detaljerad. Försök finna meta-analyser om det är ett väl utforskat område som du skriver om. Använd endast förstahandsreferenser. Ibland måste inledningen kompletteras efter att resultaten sammanställts. Ibland kan det vara fördelaktigt att stryka en del text efter att opponenter och examinatorn diskuterat examensarbete på ett seminarium. Det är viktigt att åter läsa igenom inledningen när du ändrat något i examensarbetets övriga delar, och aktualisera referenserna.

Syfte och frågeställningar

Inledningen avslutas med syfte, frågeställningar och ev. hypoteser. Du kan gärna ha en tydlig underrubrik. Du ska inte ha indrag i stycke som kommer nedanför en rubrik med nivå 1 (t.ex. *Metod*) eller en underrubrik (t.ex. *Undersökningsdeltagare*). Se Appendix 1 för en del tips avseende övergångsfraser som kan användas i slutfasen av inledningen. Även Appendix 2 innehåller en del tips som kan användas när du konstruerar dina frågeställningar.

Det kan bli onödigt krångligt att ha både frågeställningar och hypoteser. Ett alternativ är att ha flera frågeställningar och enbart en hypotes. Det är lättare att konstruera frågeställningar än hypoteser, eftersom hypoteser ska tydligt grundas i en teori eller tidigare forskning. Det finns olika sätt att ställa upp frågeställningar. Du kan ha dem i löpande text, och då är det bäst att markera dem med bokstäver. Du kan skriva så här: Följande frågeställningar formulerades: (a) frågeställning A, (b) frågeställning B, och (c) frågeställning C etc. Du kan även ha de i punktform, som exempel nedan. Du kan skriva så här: Följande frågeställningar formulerades:

- Frågeställning A
- Frågeställning B
- Frågeställning C.

Metod

Undersökningsdeltagare

Ge för studiens syfte relevant information om deltagarna. I vissa studier med kvalitativ ansats används benämningen *informanter* i stället för deltagare. Välj den rubrik som passar bäst för din studie, och använd denna benämning konsekvent i texten. Beskriv deltagarna i imperfekt. Börja med att beskriva den population som din grupp kommer ifrån (t.ex. högskolestudenter, ungdomar, föräldrar, chefer, intagna i fängelse, vårdpersonal, poliser). Du bör redovisa den information som du har samlat in om deltagarna så att någon annan, som ev. replikerar din studie, ska kunna diskutera eventuella skillnader i resultaten utifrån skillnader bland sina och dina deltagare. Om du har (eller inte har) valt att inkludera några personer ska detta anges, dvs. inkludering- och/eller exkluderingsprincipen ska tydligt definieras. Du kan exempelvis skriva så här: Personer som var under 18 år eller som behövde tolk exkluderades från studien.

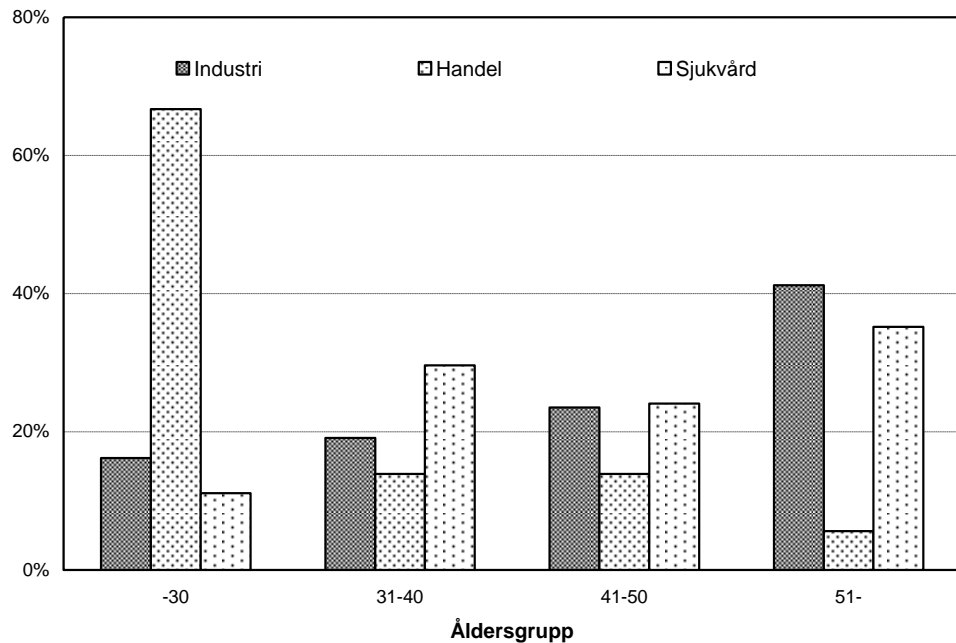
Kvantitativ design. Allmänna karaktäristiska ska beskrivas, som ålder och kön (t.ex. $M = 26$, $SD = 1.2$ år, därav 56% kvinnor), yrke, graden av utbildning och andra viktiga för studien aspekter, exempelvis: Majoriteten av deltagarna var gifta eller sammanboende (73%) medan resten av deltagarna bodde själva (uppgift saknas för 1%). Endast 3% av deltagarna bodde med föräldrar, alltså bodde 97% i egen bostad. Fyrtiofem procent av deltagarna hade ett eller fler hemmaboende barn. Gruppen ska beskrivas så specifikt som möjligt utifrån de aspekter som

Alla statistiska förkortningar, utom symboler från grekiska alfabetet, kursiveras.

Alla matematiska relationssymboler (=, <, >) omges av mellanslag.

kan ha betydelse för tolkning och generalisering av resultaten, exempelvis så här: Av de svarande var 51% anställda inom industrin, 18% inom handeln och 31% inom sjukvården. Det var en signifikant större andel män inom industrin (98%; $n = 75$) än inom både handel (41%; $n = 26$; $\chi^2 = 52.16$, $p < .001$) och sjukvård (69%; $n = 43$; $\chi^2 = 22.53$, $p < .001$). Skillnaden i könsfördelningen var även signifikant i jämförelsen mellan handel och sjukvård ($\chi^2 = 7.85$, $p = .006$). Ibland kan det vara på sin plats att visa viss information i form av figur (se Figur 1).

Du refererar annorlunda här, och om hänvisning till källan saknas i texten så behöver du inte återge referensen i referenslistan.

Figur 2. Branschvis fördelning av de anställda i åldersgrupper. Figuren är från "Work Life Balance - spelar branschen någon roll? En jämförelse mellan anställda inom industri, handel och sjukvård" av M. Berggren och L. Stahle, 2012, C-uppsats i psykologi, Högskolan Väst, Trollhättan, s. 7.

Möjligheten att kunna jämföra resultaten med tidigare nationella och internationella studier ska finnas. Enligt APA ska även data om etnicitet, socioekonomisk status, immigrant status, ev. funktionsnedsättningar, sexuell orientering också beskrivas. Även om dessa data inte används i statistiska analyser ska de, enligt APA, beskrivas för att kunna ingå i ev. framtida meta-analyser. Vissa data kan uppfattas som känsliga i Sverige, och du bör därför diskutera med din handledare vilka data som är lämpligt att samla in, samt följa handledarens råd. Om antalet deltagare är mindre än 100 ska du uppge deras antal och inte beskriva dem i %. Om deltagarna är indelade i olika grupper (t.ex. experimentell- och kontrollgrupp) ska grupperna beskrivas var för sig. I de fall examensarbetet skrivs inom ramen för ett projekt är det bra om det ges en kort beskrivning av projektet i sin helhet. Används redan insamlade data måste detta klart framgå och en beskrivning av ursprungsstudien och datainsamlingen ska ges.

Kvalitativ design. I studier med kvalitativ ansats rekryteras deltagarna på ett särskilt sätt, exempelvis, med hänsyn till studiens syfte och hur informativa de kan vara. De kan komma från olika populationer, men har något gemensamt att berätta om (t.ex. sina upplevelser om att ha en psykiskt sjuk anhörig eller att vara arbetssökande). Det är viktigt att beskriva deltagarna på så sätt att läsaren kan förstå och försöka visualisera resultaten. Du ska alltid respektera personer som deltagit i studien och beskriva dem på så sätt att ingen enskild person kan

identifieras av andra. Några exempel på beskrivning av deltagare i studier med kvalitativ ansats finner du i Appendix 3.

Procedur

En väl beskriven procedur möjliggör en replikering av studien. Procedurbeskrivningen ska sammanfalla med stegen vid genomförandet av datainsamlingen. För att kunna uttala sig om generaliserbarheten är det viktigt att beskriva proceduren för urvalet av deltagare/informanter, eftersom resultaten kan skiljas åt beroende på hur urvalet skett. Hur valdes undersökningspersonerna? Hur undersöktes de? När deltog de? Var? Hur lång tid tog det? Vem var närvarande? Vilka instruktioner fick de (omfattande instruktioner, exempelvis vid experimentella design, kan även ges i form av ett appendix). Om data har samlats in med hjälp av postenkäter, ska information ges om antalet påminnelser som skickats ut, liksom för hur lång tid som förflutit mellan påminnelserna. Urvalet ska beskrivas utifrån (a) datainsamlingsmetoden, i fall det var ett systematiskt urval eller bekvämlighetsurval (t.ex. enligt s.k. snöbollsmetoden), (b) procent av det totala samplet eller populationen som deltog (har en bortfallsanalys gjorts ska denna också redogöras för), och (c) antalet deltagare som analyserna baseras på (efter eventuellt internt bortfall, alltså den grupp som beskrivs under avsnittet *Undersökningsdeltagare*).

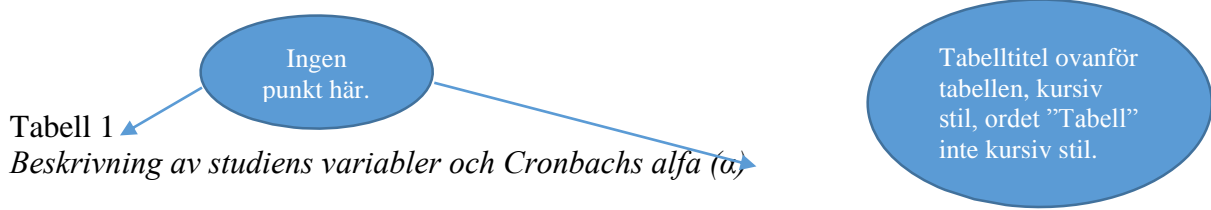
Det kan råda olika förhållanden i statliga eller privata organisationer. Därför kan du uppge något generellt om företaget (t.ex. vilken bransch och storleken på företaget) eller organisationen (t.ex. om den är statlig eller kommunal, och något om verksamheten). Du får dock överväga hur mycket information som är nödvändigt att lämna ut utifrån etiska aspekter. Vissa organisationer önskar att bli namngivna, medan andra inte. Det kan ibland vara viktigt att ange om deltagarna rekryterades från en mindre ort eller en storstad. Under detta avsnitt kan även beskrivas om deltagarna har fått någon form av ersättning för sitt deltagande eller om eventuella överenskommelser med företag/organisationer eller projektledning träffats.

Etiska överväganden. Enligt APA ska etiska överväganden beskrivas under *Procedur*. Du kan tydliggöra det med hjälp av en underrubrik (som i detta avsnitt). Fokusera på hur etiska överväganden gjorts i just ditt fall i stället för att enbart generellt beskriva vad etiska överväganden betyder. Beskriv hur anonymitet eller konfidentialitet garanterades, enligt rådande etiska regler (Vetenskapsrådet, 2010). Skilj på *anonymitet*, vilket betyder då ingen kan koppla samman inlämnade data med personens identitet, och på *konfidentialitet*, vilket betyder att du eller någon annan som samlade in data har denna möjlighet, men förbundet dig att utomstående inte kan göra denna koppling. Konfidentialiteten kan garanteras genom att data är kodade och att kodnyckeln är väl förvarad.

Instrument

Allmänt. På basis av denna beskrivning ska det gå att replikera undersökningen. Under denna rubrik ska det material (och ev. apparatur) som använts i studien beskrivas. Detta innebär att test, frågeformulär, intervjuguider, observationsscheman, laboratorietrustning, m.m. ska beskrivas. Om frågeformulär använts, ska du ge exempel på frågorna (se Tabell 1). Redogör också för eventuella skalor som använts med exempel på skalsteg. Ange skalans ytterändrar genom att exempelvis skriva så här: Påståendet besvarades på en femgradig skala från 0 (*instämmer inte*) till 5 (*instämmer helt*). Ibland motsvarar ett värde på en skala ett specifikt verbalt uttryck, och då ska du ange samtliga. Ange också huruvida ett högt värde på en skala motsvarar en stor eller liten mängd av en egenskap som skalan avser mäta. Ibland sammansätts enskilda frågor/påståenden till ett index eller en skala. Det är önskvärt att ange principerna för indelningen, samt den teoretiska variationsvidden för varje index/skala. Om du inte redovisar

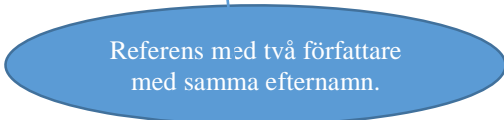
dessa principer har läsaren svårt att ta till sig de redovisade medelvärdena. Du ska inte ange för många detaljer, eftersom det oftast bifogas studiens frågeformulär som ett appendix. Examensarbetet ska dock kunna läsas och förstås utan tillgång till den bifogade informationen.

Variabel	Beskrivning	Exempel på påstående	α
Perspektiv tagande	Förståelse för andras sätt att se på en situation.	Jag försöker ibland att bättre förstå mina vänner genom att föreställa mig hur saker och ting ser ut i deras perspektiv.	.62
Fantasi	Mäter inlevelser av exempelvis böcker eller filmer och behandlar vårt rolltagande.	När jag läser romaner lever jag mig verkligen in i romanfigurens känsloliv.	.68
Empatisk omsorg	Mäter känslor, medlidande och sympati.	När jag märker att någon blir utnyttjad, så känner jag att jag vill beskydda den personen.	.72
Personlig oro	Upplevelse av obehag och bedrövelse när medmänniskor far illa.	När jag ser någon i en nödsituation som är i stort behov av hjälp, så blir jag alldeles uppriven.	.73
Social önskvärdhet	Anpassningsbar, vänlig och hjälpsam.	Jag är alltid artig även mot otrevliga personer.	.77

Not. Tabellen är en del av något omarbetad tabell från "Ledarintelligens, empati och social önskvärdhet hos mellanchefer inom vård och omsorgssektorn" av M. Gustafsson och L. Ronæss, 2012, C-uppsats i psykologi, Högskolan Väst, Trollhättan, s. 7-8. Se Appendix 1 för tips om hur du kan bygga och redigera tabeller i word.

Publicerade eller egenkonstruerade skalor, test, frågeformulär. Du kan använda underrubriker (som exempelvis här, med fet stil och punkt) för respektive instrument. Om ett publicerat test eller frågeformulär använts, ska referensen till källan anges. Du ska inte bifoga ett frågeformulär eller test som är upphovsrättsskyddat. Om ett test eller frågeformulär finns att tillgå i form av en tabell i en artikel eller som ett appendix ska dessa test inte bifogas; du ska ange referens till källan (t.ex. Dåderman & Basinska, 2013, Appendix; M. Nordin & Nordin, 2013, Tabell 4, s. 505). Det samma gäller andra publicerade frågeformulär, även sådana som en annan student konstruerat, bifogat sitt examensarbete och publicerat i DiVa. Om du själv har konstruerat ett frågeformulär eller en intervjuguide alt. ett observationsschema ska dessa bifogas som ett appendix, liksom en mer detaljerad beskrivning av apparatur. Observera att enligt APA, beskrivs instrumenten i presens, exempelvis så här: *Rey Osterreith Complex Figure test* består av två uppgifter. Den första uppgiften består av att testpersonen ska kopiera en figur, bestående av en komplex bild, så korrekt som möjligt. Den andra uppgiften går ut på att testpersonen, tre minuter efter kopieringen, ska försöka rita den komplexa bilden igen men den här gången ur minnet, så bra som möjligt. Testpersonen informeras inte i förväg om att bilden

ska ritas mer än en gång. När testet är genomfört görs sedan en bedömning av figurerna för att se om delarna är korrekt återgivna.

Ibland görs modifikationer av något frågeformulär genom anpassning till aktuellt sampel. Om du har för avsikt att modifiera ett publicerat test, ska du först inhämta tillstånd att kunna modifiera detta. När du beskriver detta instrument ska du ange att du har fått sådant tillstånd (förnamn efternamn, personlig kommunikation, datum). En argumentation varför och hur en modifiering gjorts, ska också redovisas. Du får vara medveten om att en modifikation av ett etablerat test nästintill omöjliggör jämförelsen av resultaten med publicerade data, baserade på ursprungstestet. Därför ska du, om möjligt, undvika att modifiera etablerade test.

Alla publicerade test och frågeformulär är inte översatta till svenska. Om du har för avsikt att översätta ett publicerat test är det brukligt att först diskutera saken med upphovsmannen. Det kan hända att det redan finns en validerad översättning och då får du en information om vart du kan vända dig för att få en sådan översättning. Om du har fått tillstånd att översätta ett frågeformulär kan det vara på sin plats att bifoga översättningen i ett appendix, förutsatt att du har fått tillstånd att offentliggöra det. En översättning ska göras med alla konstens regler. En standardiserad översättningsprocedur (*back-translation*) rekommenderas (Brislin, 1986).

Tabell 2

Medelvärden (M), standardavvikelser (SD), Cronbachs alfa (α), genomsnittlig inter-item korrelation (M_{iik}) samt skevhetsvärden för de olika motivationsorienteringarna

Variabel	M	SD	α Trembley et al.	α föreliggande studie	M_{iik}	Skevhets
Inre motivation	5.71	0.92	.77	.65	.39	-0.46
Integrerad reglering	4.53	1.20	.84	.66	.39	-0.57
Identifierad reglering	3.31	1.24	.74	.53	.27	0.01
Introducerad reglering	4.32	1.01	.71	.43	.21	-0.52
Yttre reglering	3.40	1.30	.81	.53	.24	0.21
Amotivation	3.71	1.32	.60	.55	.28	-0.25

Punkt (inte kommatecken!), 2 st. siffror efter punkt, redovisa en nolla framför punkten här.

Ingen nolla tas med framför punkten om det potentiella värdet löper mellan 0.00 och 1.00.

Not. Då den interna konsistensen analyserades framgick det att ett flertal items påverkade reliabiliteten negativt. Om item 4 ("För att jag uppskattar att lära mig nya saker") togs bort skulle Cronbachs alfa för Inre motivation öka till .75. Om item 5 ("För att det har blivit en betydelsefull del av den jag är") togs bort skulle Cronbachs alfa för Integrerad reglering öka till .77. Om item 16 ("För att mitt arbete förser mig med säkerhet") togs bort skulle Cronbachs alfa för Yttre reglering öka till .80. Modifierad från "Arbetsmotivation på en vårdavdelning" av J. Håkansson och A. Strömberg, 2011, C-uppsats i psykologi, Högskolan Väst, Trollhättan, s. 12.

Reliabilitet. Om frågor/påståenden summerats till delskalor och analysen gjorts med dessa delskalor ska reliabiliteten i form av den interna konsistensen (t.ex. Cronbachs alfa) redovisas för respektive delskala. Om det är publicerade skalor är det en god idé att redovisa

Tabellnoten kan skrivas med storlek 10.

reliabiliteten för såväl i manualen/ursprungsartikeln publicerade reliabilitetsvärden som de aktuella från din studie. Det kan hända att reliabiliteten är något lägre i ditt sampel, eftersom det kanske är litet eller specifikt, och du väljer därför att använda denna skala trots något lägre reliabilitet. (Du bör generellt inte analysera skalor med lägre Cronbachs alfa än .60.) Om det är ett flertal delskalor kan det vara en bra idé att presentera dessa uppgifter i en och samma tabell, kanske tillsammans med exempel på frågor (se Tabell 1). Det är brukligt att presentera uppgifter om reliabilitet och validitet i samband med beskrivningen av respektive instrument, och inte ta med dessa uppgifter i resultatavsnittet. Om examensarbetet fokuserar på psykometriska egenskaper av ett instrument är det dock rimligt att presentera reliabiliteten och validiteten i just resultatavsnittet. Ett exempel på hur du kan beskriva en skala där reliabiliteten inte varit tillräckligt tillfredsställande finns i Tabell 2.

När ett frågeformulär eller ett test består av deltest/index, och om det finns bifogat i ett appendix, behöver läsaren upplysas om vilka påståenden eller frågor som hör till respektive delskala, samt vilka som ska vändas. Det kan därför vara en bra idé att numrera påståenden/frågor i ett sådant appendix, även om dessa presenterades till deltagarna utan någon numrering. Det är viktigt att läsaren ska kunna förstå hur olika begrepp operationaliserats genom påståenden/frågor och även själv kunna bilda sig en uppfattning om resultaten.

Undersökningsdesign

I vissa fall kan det vara befogat att beskriva den använda undersökningsdesignen under särskild rubrik. Detta gäller främst vid experimentella undersökningar, där det kan finnas behov av att tydliggöra en komplex design.

Experimentella studier. Vid en experimentell undersökning kan procedurbeskrivningen, exempelvis, innehålla instruktioner till försökspersoner (om grupperna fick olika instruktioner), gruppindelning, experimentell behandling. Exempelvis, kan du ange följande: Deltagarna var slumpmässigt fördelade över en 2 (låg/hög motivationsnivå) x 2 (positiv/negativ upplevelse av den egna förmågan att lära sig nya saker) mellangrups faktoriell design med utbildningsnivå som kovariat.

Statistisk analys/Databearbetning

Kvantitativ design. Det är onödigt att upplysa läsaren att data analyserades med SPSS. Du kan uppge programvaran om du har använt dig av en annan programvara, vilket är ytterst ovanligt i examensarbeten. Du kan med korta meningar beskriva de använda analyserna. Exempelvis kan du skriva så här: Samtliga personlighetsvariabler var summerade genom att använda sig av medelvärden (M) och standardavvikelser (SD). I denna studie normativa (från en icke-klinisk population) T -värden används, med $M = 50$, $SD = 10$ (Bergman et al., 1988). Detta gjordes för att kunna jämföra medelvärden i personlighetsskalor från den aktuella gruppen av deltagare med den normala fördelningen av medelvärden. T -värden var transformerade från råvärden och justerade för kön och ålder. Skillnader i frekvenser av kategoriska variabler var analyserade med hjälp av Chi-två test (Fisher's exact test användes, där den förväntade frekvensen i någon cell var 5 eller mindre). Skillnader mellan grupperna var analyserade med hjälp av t -test/ANOVA, förutsatt att fördelningen inte varit skev eller hade signifikanta outliers. I multivariata analyser var signifikansnivån justerat med hjälp av Bonferroni test (Howell, 1992). När fördelningen varit skev har ett icke-parametriskt test (Mann-Whitney's test) använts.

Kvalitativ design. Eventuellt kodningsschema ska beskrivas och de olika kategorierna definieras. Exempelvis ska kodningen beskrivas så utförligt att läsaren får en god bild av hur kodningsprocessen gått till. Ge gärna exempel på hur du kodade dina data. Exempel på kodning av meningenheter från intervjuer med informanter visas i Tabell 3.

Tabeller som ryms på en A4-sida ska inte delas, istället får närliggande text flyttas "runt".

Tabell 3
Kodningsexempel

Meningsenhet	Förenklad meningsenhet	Kod	Exempel på undertema	Tema
Vad som kan vara negativt är att konsulterna eventuellt kan bli uppryckta när de har kommit in i arbetsuppgifter och rutiner.	Konsulter kan få byta arbetsplats när de har kommit in i arbetet.	Negativa aspekter	Nackdelar	Definition och upplevelse av konsultrollen
Lojalitet för mig handlar att aldrig lämna ut sin arbetsgivare rent generellt, att inte undanhålla information.	Lojalitet handlar om ärlighet och öppenhet.	Lojalitetsdefinition	Lojalitet	Definition och innebörd av begreppet lojalitet
Det är viktigt hur vi väljer att kommunicera ut vad vi står för som företag. Jag är mån om att ha en ärlig dialog, vara lyhörd och närvarande för mina konsulter.	Kommunikation av värderingar är väsentligt. Vill ha en nära och öppen kontakt med konsulterna.	Värderingar Öppenhet	Kommunicera organisationens värderingar Den stödjande relationen	Faktorer som stödjer lojalitet inom bemanningsbranschen Avgörande faktorer vad gäller socialt stöd och kommunikation inom bemanningsbranschen
Konsulterna som är anställda av bemanningsföretaget är fullt försäkrade i arbetet och även till och från arbetet.	Konsulterna är fullt försäkrade.	Förmåner i arbetet	Förmåner	Faktorer som stödjer motivation inom bemanningsbranschen

Not. Denna tabell är från "Lojalitet, socialt stöd och motivation inom bemanningsbranschen – En kvalitativ studie" av S. Francke och L. Strandh Bäckström, 2011, C-uppsats i psykologi, Högskolan Väst, Trollhättan, s. 8.

Resultat

Under denna rubrik ska enbart erhållna resultat beskrivas. Ingen tolkning eller diskussion ska föras här. Detta gäller kvantitativa studier och de flesta studier med en kvalitativ ansats. Det kan dock finnas speciella kvalitativa metoder som man med fördel samtidigt kan presentera resultat och diskussion (rådgör med din handledare, och eventuellt anpassa innehållet under denna rubrik). Oftast inleds resultaten med en presentation på beskrivning av materialet i form av central- och spridningsmått för att därefter övergå till specifika frågeställningar, där test avseende inferensstatistik (t.ex. *t*, *F*, Chi-två) presenteras. Det är en fördel att presentera sambanden mellan studiens variabler innan resultaten från specifika frågeställningar ges. APA

rekommenderar att utöver värden på enskilda test med de hörande exakta p -värden, även presentera konfidensintervall. Du kan exempelvis skriva så här: Män hade högre värden i ångest, $M = 25.33$, 95% CI [24.20, 26.46], än kvinnor, $M = 22.55$, 95% CI [21.13, 23.97]. När det är adekvat bör du presentera effektstorleken (se, t.ex., Magnusson, 2014), eftersom det är viktigt att läsaren själv ska kunna värdera om erhållna resultat är värda att notera. Effektstorleken kan, exempelvis, uttryckas i etakvadrat (η^2) eller Cohens d . Här är ett exempel på etakvadrat: Kovariaten ålder visade endast univariat effekt på motivation, $F(1, 111) = 7.73$, okorrigerad $p = .006$, partiell $\eta^2 = .07$, och ångest $F(1, 111) = 10.74$, okorrigerad $p = .001$, partiell $\eta^2 = .09$.

Resultatavsnittet är oftast det kortaste i hela examensarbetet och kan presenteras i text (som ovan), i tabellform (se avsnittet *Tabeller*) eller i diagram (se avsnittet *Figurer*). Ett annat exempel på presentationen av resultat i text är följande: Den stegvisa regressionen visade på att det fanns ett signifikant samband mellan *antal arbetade timmar* och upplevd balans mellan arbetsliv och privatliv då *antal arbetade timmar* utgjorde 34% av den förklarade variansen ($p < .001$, $F = 14.88$). I APA-manualen anges följande riktlinjer mellan valet av dessa tre sätt att presentera resultaten. Om du har upp till 3 grupper eller 3 värden att redovisa föreslås att du redovisar dessa i den löpande texten. Om du har mellan 4 och 20 värden att redovisa föreslås att du använder dig av en tabellpresentation. I annat fall bör du överväga att välja att presentera resultaten i form av en figur. Det är viktigt att samtliga resultat som diskuteras finns med i resultatavsnittet.

I resultatavsnittet ska det inte tolkas, värderas eller reflekteras över fynden. En läsare ska själv, med hjälp av de presenterade resultaten kunna avgöra dessas värde. Du ska alltså inte värdera eller bedöma dina resultat genom att använda dig av uttrycken ”låga”, ”höga”, ”många”, ”starka” eller liknande. Det är inte lämpligt heller att använda sig av uttrycken som att en hypotes ”bevisats” i fall om den fått stöd av data, och inte heller att den har ”förkastats” om den inte fått stöd av data.

Tabeller

I en tabell presenteras information på ett systematiskt sätt i rader och kolumner. En tabell innehåller oftast siffror, men kan bestå av text (se Tabell 3). Tänk på att inte upprepa all information i text som redan är presenterad i en tabell. Du kan enklast bygga en tabell i word genom att välja ”Infoga” > ”Tabell” och där välja antalet kolumner och rader. Tänk på att enligt APA ska det inte förekomma några vertikala linjer i tabellen. Nyttja utrymmet väl, optimalt från den vänstra till högra marginalen. Tabellrubriken ska kursiveras, skrivas i en enda mening (utan punkt) och placeras ovanför tabellen (se exempel på tabeller i denna skrift). I examensarbeten förekommer huvudsakligen tabeller med beskrivande statistik (medelvärden och standardavvikelser, och ibland, i samma tabell jämförelser mellan olika grupper vad gäller dessa värden), korrelationstabeller och tabeller som visar resultat från olika regressionsmodeller.

Tabell 4 är ett exempel på hur enkla jämförelseresultat kan presenteras, Tabell 5 är ett exempel på en korrelationstabell, medan Tabell 6 är ett exempel på en regressionstabell. Om du behöver presentera mer avancerade resultat eller på annat sätt än i föreliggande exemplen, kan du inspireras av tabeller som finns i publicerade artiklar. Exempelvis kan du se hur du kan konstruera en tabell för en presentation av resultat från (a) beskrivande statistik (M , SD), Cronbachs alfa och Pearsons korrelationer i en och samma tabell i Basinska, Wiciak och Dåderman (2014) (Tabell 1, s. 671); (b) hierarkisk regressionsanalys i Kajonius och Dåderman (2014) (Tabell 4, s. 110); och (b) ANOVA (2 grupper) i Dåderman (1999) (Tabell 3, s. 836) och ANOVA (4 grupper) i Dåderman och Kristiansson (2004) (Tabell 4, s. 57).

Tabell 4

Bakgrundsdata och resultat från intelligenstest i två jämförelsegrupper av unga män med dyslexi; dömda för ett flertal våldsbrott (Grupp 1, $n = 11$) och gymnasieelever utan registrerade brott (Grupp 2, $n = 11$)

Variabel	Grupp 1 $M (SD)$	Min- max	Grupp 2 $M (SD)$	Min- max	df	t	p	d
Ålder (år)	18.55 (2.07)	16-22	17.09 (0.83)	16-18	13	2.17	.051	0.93
Utbildning (år)	8.94 (1.63)	7.0-12.3	9.86 (0.32)	9.5-10.5	11	1.85	.092	-0.78
<i>Intelligenstest</i>								
Synonymer 40 ord	4.09 (1.45)	1-8	4.36 (2.58)	2-8	20	0.27	.792	-0.13
Figurklassifikation	5.82 (2.18)	2-9	5.64 (1.36)	4-8	20	0.23	.821	0.10
Blockprovet	7.18 (1.88)	3-9	7.27 (1.85)	3-9	20	0.11	.913	-0.05

Not. Resultat från intelligenstest är uttryckta i staninevärden, vilka kan variera mellan 1 och 9. Data är hämtade (och kompletterade med nya beräkningar av Cohens d) från "Memory performance in dyslexic male juvenile delinquents convicted of severe offences does not differ from that in dyslexic male junior college students" av H. Selenius, A. M. Dåderman och Å. Hellström, 2006, *The World Journal of Biological Psychiatry*, 7, p. 44, Table 1. Beräkningar av Cohens d gjordes av författaren "online", med hjälp av anvisningar från <http://www.uccs.edu/~lbecker/>

Tabell 5

Korrelationsanalys av de sex oberoende variablerna

	1	2	3	4	5
1. Kontroll i arbetet (log)					
2. Rollförväntningar	.05				
3. Social interaktion	.20	.17			
4. Skicklighet i arbetet	.09	.08	.31*		
5. Arbetskrav	-.13	.50***	.00	-.14	
6. Organisationskultur	.25	-.09	.35*	.25	-.04

Not. * $p < .05$, *** $p < .001$. Denna tabell är något modifierad från "Arbetsrelaterad stress: En kvantitativ studie om arbetsrelaterad stress bland sjuksköterskor och undersköterskor vid en akutmottagning" av A. Qvist, 2011, C-uppsats i psykologi, Högskolan Väst, Trollhättan, s. 11.

Det finns tre typer av noter (a) den *generella noten* (t.ex. information om tabellen som helhet, förkortningar och beteckningar, beräkningar och kategoriseringar), (b) den *specifika noten* (t.ex. ger en ytterligare information om en viss kolumn, rad eller cell, och den markeras med en upphöjd bokstav, och (c) en *sannolikhetsnot* när det inte finns utrymme att redovisa resultat från signifikansprövningar i tabellen.

Tabell 6

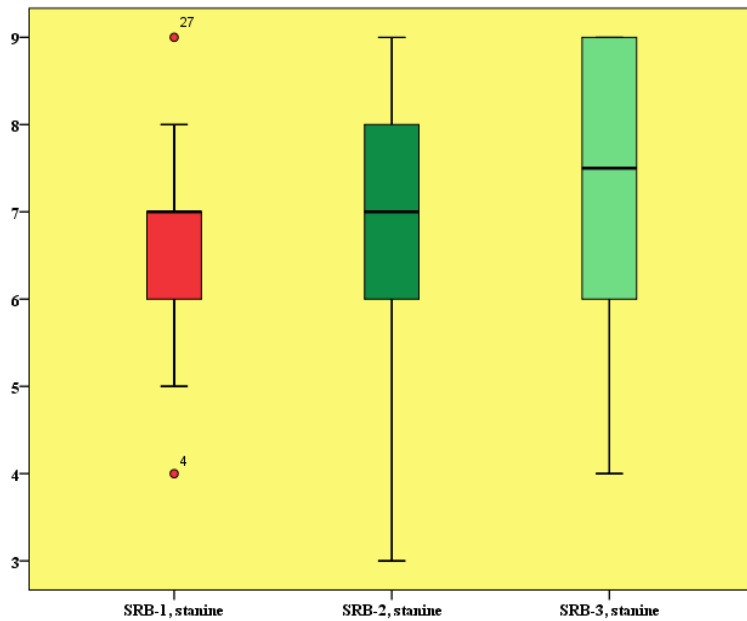
Resultat från multipla regressionsanalyser med de olika motivationsorienteringarna som beroende variabler

Beroende variabel	Justerat R^2	F (df)	Modell	Beta
Inre motivation	.03	1.41 (4.55)	Arbetslivserfarenhet	-.29*
			Delaktighet	.06
			Socialt stöd	.09
			Stress	.05
Integrerad reglering	.21**	5.01 (4.55)	Arbetslivserfarenhet	.27*
			Delaktighet	.04
			Socialt stöd	.36**
			Stress	.21
Identifierad reglering	.02	1.28 (4.55)	Arbetslivserfarenhet	-.08
			Delaktighet	.17
			Socialt stöd	.16
			Stress	.17
Introducerad reglering	-.01	.87 (4.55)	Arbetslivserfarenhet	-.06
			Delaktighet	-.07
			Socialt stöd	.27
			Stress	.06
Yttre reglering	.09	2.40 (4.55)	Arbetslivserfarenhet	.38*
			Delaktighet	-.07
			Socialt stöd	.08
			Stress	-.19
Amotivation	-.02	.65 (4.55)	Arbetslivserfarenhet	.07
			Delaktighet	.09
			Socialt stöd	-.07
			Stress	-.17

Not. Standardiserade Beta koefficienter presenteras, samt signifikansnivå för varje oberoende variabel i relation till beroende variablerna. $p < .05^*$, $p < .01^{**}$. Tabellen är något modifierad och är från "Arbetsmotivation på en vårdavdelning" av J. Håkansson och A. Strömberg, 2011, C-uppsats i psykologi, Högskolan Väst, Trollhättan, s. 12.

Figurer

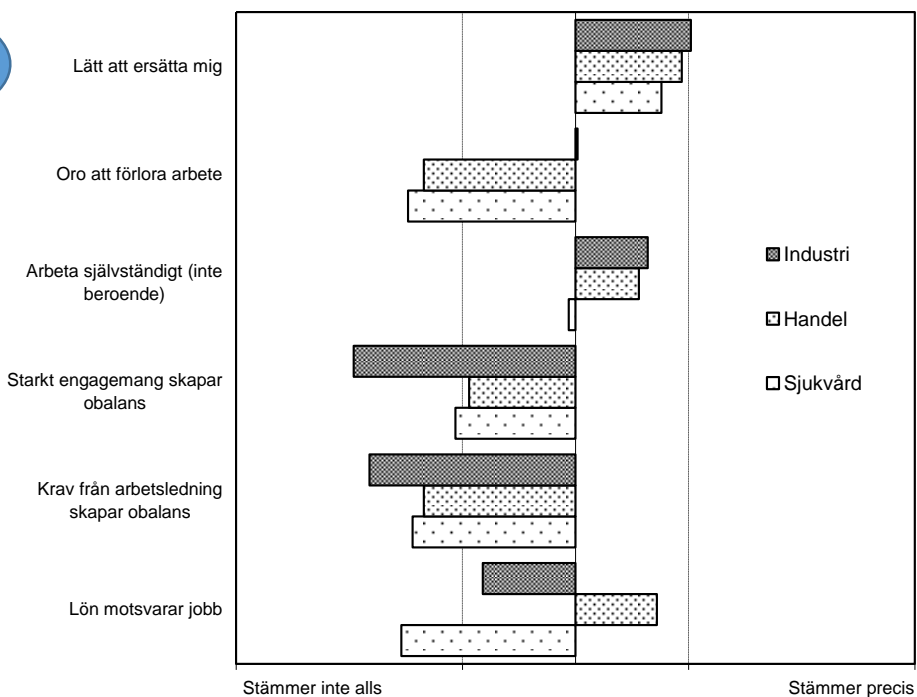
Det finns olika slags figurer. I examensarbeten används oftast figurer för att visualisera en teori eller som visar en enkel beskrivande statistik (se Figur 3 och 4), där oftast mer detaljer kring signifikansnivåerna finns beskrivna i texten.

Figurrubriktexten under figuren. Ordet "Figur" kursiveras.

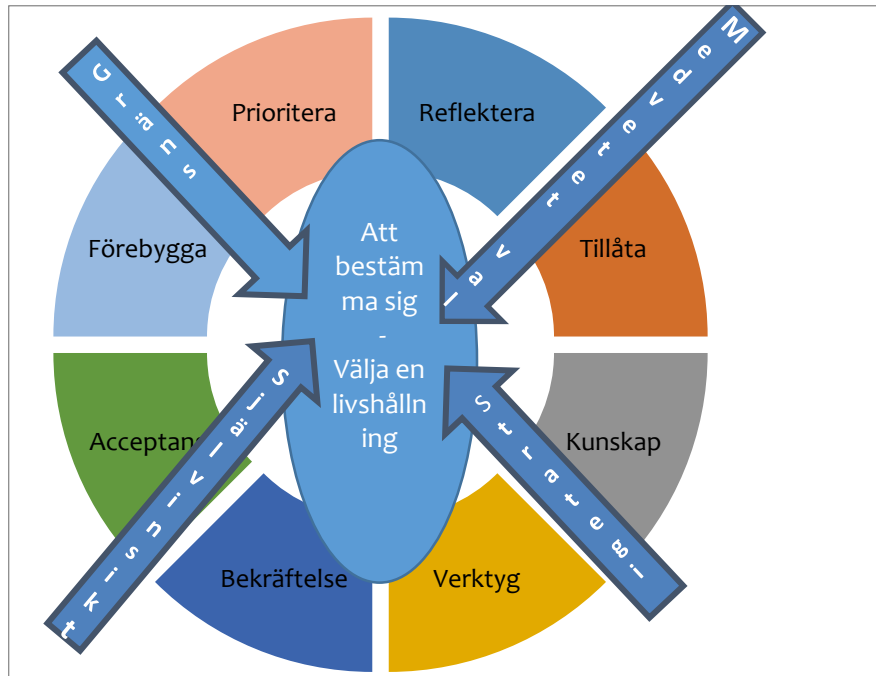
Figur 3. Figuren visar boxplot av variabler från DS-batteriet. Den visar max och lägst värden, första kvartilen, median, tredje kvartilen samt två stycken outliers (Howitt och Cramer, 2011) i SRB-1 (dessa är inte extremvärden). Figuren är från "Ledarintelligens hos ledare och chefer inom elitidrott" av M. Frändesjö och T. Johansson, 2013, C-uppsats i psykologi, Högskolan Väst, Trollhättan, s. 14.

Punkt här.

Figur 4. Övriga förhållanden som kan påverka balansen mellan arbetsliv och privatliv. Figuren är från "Work Life Balance - spelar branschen någon roll? En jämförelse mellan anställda inom industri, handel och sjukvård" av M. Berggren och L. Stahle, 2012, C-uppsats i psykologi, Högskolan Väst, Trollhättan, s. 13.

Resultaten från studier med kvalitativa metoder kan med fördel presenteras i form av en figur (se Figur 5). Oftast kan läsaren visualisera bättre de resultat som du har kommit fram till om de presenteras i en figur. Se Appendix 1 för tips hur du på ett enkelt sätt kan göra en figur i word.

Figur 5. Kärnprocessen likt ett hjul med underliggande teman och kategorier. Figuren är från "Att bestämma sig - en effekt av Cognitive Eating Restraint Therapy Stahre-metoden" av P. Augustsson Olsson, 2013, Magisteruppsats i psykologi, Högskolan Väst, Trollhättan, s. 8.

Vid framställningen av en figur är det värt att tänka på att den ska vara så enkel som möjligt. En figur ska vara så pass tydlig att den inte ska behöva förklaras i den löpande texten. Ibland kan det vara en god idé att sammanföra två eller fler liknande figurer till en enda figur med en gemensam figurrubrik.

Diskussion

Det första stycket är ämnat att ge en specifik och fokuserad information om studiens syfte och vad du kom fram till. Här går du rakt på sak. Man kan säga att det första stycket i diskussionsavsnittet är det viktigaste textstycket i hela diskussionen. Här tar du upp vad du avslutade i inledningen. Du ska inte ta för givet att läsaren kommer ihåg dina avsikter, eftersom inledningen och diskussionen är separerade med beskrivningen av dina metoder och resultat. Det är vanligt att först upprepa syftet. (Kopiera gärna uttrycken från tidigare presentationer av syftet – det kan vara vanskligt att försöka beskriva det med egna ord.) En mening är oftast tillräcklig. Ett annat sätt att börja diskussionen är att direkt presentera (gärna i punktform) uppkomna resultat. Se gärna till att presentera de oväntade resultaten först, därefter de förväntade, och sist, dem som är relativt triviala. Du kan exempelvis skriva så här: Syftet med den föreliggande studien var att undersöka frågan om Eller så här: I den föreliggande studien undersökte vi om Våra resultat visar att (a) ..., (b) ..., och (c)... Använd samma ord och

termer som i inledningen. Försök inte att variera med olika synonymer, eftersom dessa uttryck kan vara nya för läsaren och kräver en onödig tankeverksamhet. Det är därför viktigt att väldigt kortfattat summera vilka frågor som du avsåg att undersöka, och vad du kom fram till. Tänk på den röda tråden (Figur 1).

Efter att du summerat resultaten börjar du att stödja dessa kortfattade meningar med mer konkreta resultat. Du kan skriva så här: ”Det viktigaste resultatet var att... Ett annat resultat var att... Ytterligare resultat var att...”

Därefter kan du diskutera dina resultat i relation till tidigare forskning, exempelvis om dessa är (eller inte är) i linje med publicerade resultat. Om du har formulerat en hypotes kan du konstatera om resultaten gett stöd eller inte åt den formulerade hypotesen. Diskutera här ganska fritt och försök förstå varför dina resultat är i linje (eller inte är) med publicerade resultat. Här får du möjlighet att uttrycka dina egna förklaringar till de resultat som presenterades under rubriken *Resultat*. Observera att du enbart får diskutera de resultat som du redan hade presenterat. Du får inte börja presentera och diskutera nya resultat. Det är oerhört viktigt att du är ärlig och balanserad i din diskussion; ge kredit och referera ärligt. Förklara och tolka dina resultat med hjälp av de teorier som du hade tidigare presenterat i inledningen. Om du inte knyter an till dessa teorier kan du ställa dig en fråga om dessa var relevanta att beskriva. Om dessa teorier inte är behjälpliga att förstå och förklara dina resultat kan dessa lika bra utgå (och eventuellt ersättas med mer adekvata teorier). Finn alternativa förklaringar till dina resultat, om du inte kan knyta dem till tidigare forskning eller existerande teorier.

Du får även ägna en hel del åt att kommentera uppenbara metodbrister, vilka kommit fram under databearbetningen. Diskutera reliabiliteten och validiteten här. Det är även viktigt att diskutera begränsningar med din studie, eftersom sampelstorleken oftast är liten (mindre än 100 i kvantitativt inriktade studier, och enbart några få personer i de flesta studier med kvalitativ design). Du får inte dra för höga växlar från resultat som baseras på små sampel eller om du inte kan övertyga läsaren att de insamlade data kan generaliseras till andra liknande grupper. Det kan vara vanskligt att diskutera sina resultat i kausala termer (t.ex. antyda att ”ju mindre ..., desto större” eller påstå att x beror på y i korrelationsstudier), och därutöver föreslå långgående förändringar i olika organisationer eller i samhället.

När du börjar närma dig slutet av diskussionen ska en större bild av din studie träda fram. Det kan vara intressant om dina resultat inte är i linje med tidigare forskning. Det är oftast spännande och intressant att eventuellt identifiera nya sätt att förklara saker och ting. Känn dig inte ledsen om dina resultat inte stämmer med ”gällande” teorier. Det är viktigt att du ärligt diskuterar dessa resultat och inte försöker dölja dem på något sätt. Du får här möjlighet att kanske utforma framtida hypoteser eller ge förslag på framtida forskning.

Ett kort stycke bör ägnas åt betydelsen av resultaten. Vad betyder resultaten? Finns det möjligen några praktiska och/eller teoretiska implikationer? Med andra ord: Kan resultaten ha någon praktisk betydelse (naturligtvis med en reservation för studiens begränsningar)? Tyvärr finns sällan den typen av reflektioner i examensarbeten, trots att vissa studier är unika och värda att publicera i internationella tidskrifter, efter en viss omarbetning och översättning till engelska.

Avsluta diskussionen med bestämda och relativt starka slutsatser, vilka givetvis måste grundas i resultaten. Lyft dina resultat på något högre abstraktionsnivå, utan att ordagrant upprepa resultaten. Avsluta med en sista mening, som bör spegla resultaten. Det är inte rekommenderat att ursäkta sig här genom att konstatera ”Mer forskning behövs”. Vad vill du att läsaren ska ha med sig när han eller hon läst din uppsats? Vissa läsare läser enbart titel, sammanfattning och den sista meningen. Här har du din chans att säga något viktigt. Du kan skriva så här: Sammanfattningsvis, har den föreliggande studien visat att ..., vilket betyder att...”

Referenser

- American Psychological Association. (2010). *Publication manual of the American Psychological Association* (6th ed.). Washington, DC: Author.
- Annesley, T. M. (2010). "It was a cold and rainy night": Set the scene with a good introduction. *Clinical Chemistry*, 56(5), 708-713. doi: 10.1373/clinchem.2010.143628.
- Basinska, B. A., Wiciak, I., & Dåderman, A. M. (2014). Fatigue and burnout in police officers: The mediating role of emotions. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 37(3), 665-680. doi: 10.1108/PIJPSM-10-2013-0105.
- Bergman, H., Bergman I., Engelbrektson, K., Holm, L., Johannesson, K., & Lindberg, S. (1988). *Psykologhandboken*. Stockholm: Karolinska Sjukhuset.
- Boyar, S. L., Carson, C. M. Mosley Jr, D. C. Maertz Jr, & Pearson, A. W. (1996). Assessment of the validity of Netemeyer et al.'s (1996) WFC and FWC scales. *International Journal of Conflict Management*, 17(1), 34-44. doi: 10.1108/10444060610734163.
- Brislin, R. W. (1986). The wording and translation of research instruments. In W. J. Lonner & J. S. Berry (Eds.), *Field methods in cross-cultural research* (pp. 137-164). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dåderman, A. M. (1999). Differences between severely conduct-disordered juvenile males and normal juvenile males: The study of personality traits. *Personality and Individual Differences*, 26(5), 827-845. doi: 10.1016/S0191-8869(98)00186-X.
- Dåderman, A. M., & Basinska, B. A. (2013). Exploring the factor structure and the validity of the abbreviated Basic and Earning self-esteem Scales. *Nordic Psychology*, 65(3), 242-258. doi:10.1080/19012276.2013.824202.
- Dåderman, A. M., & Kristiansson, M. (2004). Psychopathy-related personality traits in male juvenile delinquents: An application of a person-oriented approach. *International Journal of Law and Psychiatry*, 27(1), 45-64. doi: 10.1016/j.ijlp.2003.12.006.
- Howell, D. C. (1992). *Statistical methods for psychology*, 3rd ed. Washington: Duxbury.
- Kajonius, P. J., & Dåderman, A. M. (2014). Exploring the relationship between Honesty-Humility, the Big Five, and liberal values in Swedish students. *Europe's Journal of Psychology*, 10(1), 104-117. doi:10.5964/ejop.v10i1.672.
- Lindwall, M., Barkoukis, V., Grano, C., Lucidi, F., Raudsepp, L., Liukkonen, J., & Thøgersen-Ntoumani, C. (2012). Method effects: The problem with negatively versus positively keyed items. *Journal of Personality Assessment*, 94(2), 196-204. doi: 10.1080/00223891.2011.645936.
- Magnusson, K. (2014). Interpreting Cohen's *d* effect size an interactive visualization. Hämtat 25/10 2014 från <http://rpsychologist.com/d3/cohend/>
- Nordin, M., & Nordin, S. (2013). Psychometric evaluation and normative data of the Swedish version of the 10-item perceived stress scale. *Scandinavian Journal of Psychology*, 54, 502-507. doi: 10.1111/sjop.12071.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Sorbring, E., & Palmerus, K. (2004). Children's beliefs about the importance of gender in transgression situations. *Child: Care, Health & Development*, 30(1), 39-50. doi: 10.1111/j.1365-2214.2004.00384.x
- Svenska språknämnden. (2003). *Svenska skrivregler*. Stockholm: Liber.
- Vetenskapsrådet. (2010). Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Hämtat 25/10 2014 från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Tekniska detaljer

Jag har handlett och examinerat ett stort antal examensarbeten på samtliga nivåer och vet att många studenter skulle uppskatta att ha mer färdigheter i textbehandling. Min förhoppning är att du kan mer självständigt skriva ditt examensarbete med hjälp av föreliggande anvisningar och att du även har nytta av den information som finns i bifogade appendix. Målet är att du lyckas väl med konsten att skriva ett examensarbete, enligt APA. Om du behöver mer vägledning i tekniska detaljer eller inte hittar funktionerna i word kan du ta del av de instruktioner som finns på Högskolan Västs hemsida eller rådfråga IT-avdelningen. Du kan även finna en del instruktioner på YouTube. Nedanstående tips är sorterade i alfabetisk ordning.

Antal stycken per sida. En tumregel kan vara att bilda 3-5 stycken per sida. Det kan se ansträngande och spröttigt ut med en massa småstycken, medan ett väldigt långt stycke kräver en hel del energi av läsaren för att komma ihåg allt. Försök samla in liknande tankegångar i ett och samma stycke och balansera mängden av text inom varje stycke. Börja alltid ett nytt stycke med en ”ledande” mening, vilken utvecklas inuti i ett stycke.

Avsnittsbrytning. En utmärkt instruktion finner du i en liten broschyr med titeln Sidnumrering i Word”, Högskolan Väst, s. 4-5. Broschyren finns att hämta hos IT.

Egen sidnumrering, t.ex. i Appendix. Ett appendix ska ha egen sidnumrering som börjar med 1. En instruktion finner du i en liten broschyr med titeln Sidnumrering i Word”, Högskolan Väst, s. 6-7. Broschyren finns att hämta hos IT. Jag har följt denna instruktion, och ordnat sidonumrering i samtliga appendix, förstasidan och sistasidan (sistasidan ska inte ha någon numrering). Du kan även vända dig till IT för att få hjälp med detta.

En halvtom sida pga. figur eller tabell. Du ska inte dela på figurerna och inte heller på tabellerna. Därför kan halvtomma sidor uppstå. Du ska inte lämna in ditt examensarbete för bedömning där det finns halvtomma sidor. Klipp ut dem och placera dem bättre så att texten ”fyller ut” halvtomma sidor. Analysera den föreliggande rapporten – det förekommer inte här några halvtomma sidor. Alternativt sätt är att klippa ut en del av texten före eller figuren och placera den på annat ställe under samma rubrik. I din text hänvisar du läsaren till Tabell x eller Figur y. Dessa behöver därför inte finnas just där du nämner dem. Problemen med halvtomma sidor uppstår ofta efter att texten redigerats. Därför är det nödvändigt att upprepa proceduren varje gång examensarbete lämnas in för bedömning.

Figurer i SPSS. Du kan med fördel göra i ordning dina figurer i SPSS, kopiera dem och klistra in i din text. Observera att du måste ha öppet den aktuella SPSS-filen när du kopierar din figur. Personer som är riktigt insatta i tekniska detaljer säger att man ska helst exportera figurerna från SPSS via högupplöst vektorgrafik, så att det inte blir en ”suddig” bild när man klistrar in dessa i Word.

Figurer i word. För att kunna framställa Figur 1 valde jag i word ”Home”, därefter ”Insert” och ”Smart art”. Du finner där en stor variation av olika typer av figurer som kan lämpa sig för visualiseringen av resultaten eller delar av metoden i studier med kvalitativ ansats. Den röda tråden ritade jag också med hjälp av word genom att välja ”Insert” och ”Shapes”. Det kan vara pedagogiskt att visualisera resultaten i form av en figur. Jag antar att även Figur 5 är gjord i samma program.

Förstasida utan sidnummer. Gör så här: Dubbelklicka på sidfoten på första sidan på ”1”, kryssa i ”Annorlunda förstasida” högst upp på skärmen i verktygsfältet ”Verktyg för sidhuvud och sidfot”. Du ser att siffran 1 nu är borta.

”Hängande” referenser i referenslistan. Markera den första referensen eller samtliga (under förutsättningen att du inte gjort några manuella inställningar). Gå till ”Home”, ”Paragraph”, klicka i pilen längs ner på höger sida, välj ”Special” och ”Hanging” och OK. När

du bildar en ny referens använder du bara returknappen som du ställer i direkt efter föregående referens, och indraget bildas, helt automatiskt.

Indrag. Du ska absolut inte manuellt ställa in indraget på varje nytt stycke utan du gör det i menyraden. Gå till "Home", "Paragraph", klicka i pilen längs ner på höger sida, välj "Special" och "First line" och bestäm 0,9 cm, därefter OK. När du bildar ett nytt stycke använder du bara returknappen och indraget ställs in självt, helt automatiskt.

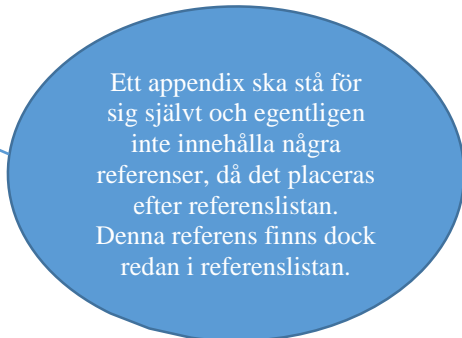
Rak höger marginal. Kom ihåg att texten i sammanfattningen och i examensarbetets alla delar ska ha rak både vänster och höger marginal. Du kan välja inställningen genom att gå till menyraden, klicka på "Home", markera din text och välj rätt tecken för textbredden, ovanför texten "Paragraph".

Tabeller. Tabeller ska inte klistras in direkt från SPSS. De ska inte heller göras hur som helst. Det är viktigt att tabellerna görs i word. Så här gör du: (a) Gå till "Insert" och välj "Table" och markera önskat antal rader och kolumner, infoga tabellen i din text; (b) Fyll i rubrikerna och innehåll; (c) Klicka på ett litet kryss högst upp i tabellens vänstra hörn; (d) Gå till menyraden, högst upp till höger och välj "Table tools", där du kan utöka antalet kolumner och rader i funktionen "Layout", eller att anpassa kolumnernas bredd i förhållande till textmängden genom att välja "Auto Fit Contents"; (e) Välj "Design" för att anpassa tabellens "utseende". Enligt APA ska tabeller vara enkla (se tabell 1). Mitt tips är att välja "Plain table 2" som design och arbeta vidare med den med hjälp av andra funktioner, exempelvis kan du ta bort oönskade vertikala linjer genom att markera dem och välja "No border".

Textreferenser i ett och samma textstycke. Det är bättre att referera i början av ett stycke i stället för att referera enbart i slutet av ett stycke med tron att läsaren förstår att allt som sagts i detta stycke avser just referensen i slutet av stycket. Om du redan refererat till en forskare i början av ett stycke behöver du inte upprepa årtalet i ett och samma stycke. Du kan skriva så här: "Andersson (2010) genomförde en studie Text, text, text. Därför anser Andersson att ...text, text, text. Text, text, text, enligt Andersson."

Övergångsfraser. S.k. övergångsfraser underlättar förståelsen av texten. Exempel på övergångsfraser som kan användas i slutet av *Inledningen* där du preciserar problemformulering, studiens syfte, frågeställningar och hypoteser, anges nedan (exemplen är en översättning från Annesley (2010), s. 708):

- Dessa tidigare studier visar att...
- Att stödja teorin att...
- Dessa studier är viktiga därför att...
- Vi frågade om...
- För att besvara denna fråga...
- Detta fick oss att undersöka...
- För att lösa denna uppenbara skillnad...
- Vi löste detta problem genom att...
- Syftet med vår studie var...

Ett appendix ska stå för sig självt och egentligen inte innehålla några referenser, då det placeras efter referenslistan. Denna referens finns dock redan i referenslistan.

Exempel på övergångsfraser i en sammanfattning

Nedan presenteras exempel på fraser som du får använda när du konstruerar en sammanfattning på ditt examensarbete.

Tidigare forskning visar att ... Därför var syfte med den föreliggande studien att undersöka ... Följande frågeställningar formulerades: (a) Finns det könsskillnader i medelvärde av x ?; (b) Finns det ett samband mellan A och B?; (c) Kan variationen i beroende variabel A förklaras av oberoende variabler B, C, och D? Följande hypoteser formulerades: (a) A förväntades ha ett negativt samband med B; (b) C förväntades ha högre medelvärde i x än D; (c) Oberoende variabel A förväntades förklara en stor variation i beroende variabel x . Deltagarna var xxx lärare/poliser/studenter osv. (xx kvinnor) ($M = x$, $SD = y$ år). De fyllde i ett väl etablerat instrument A som avser mäta ... Eget frågeformulär konstruerades med ledning av litteratur och tidigare forskning för att mäta ... Instrumentet visade tillfredsställande homogenitet (Cronbachs alfa var .xx). Data analyserades med hjälp av x , y och z . Resultaten visade att (a) A hade ett medelstarkt (Cohens $d = x$) positivt samband med B ($r = .xx$), (b) C hade högre medelvärde i x än b ($p < .001$), och (c) Multipel linjär regression visade att A förklarade xx% i variationen av B. Resultaten var delvis i linje med presenterad teori och tidigare forskning. Ett oväntat resultat var att... Vi rekommenderar att det nykonstruerade instrumentet valideras i... Resultaten diskuteras utifrån... Resultaten kastar ett nytt ljus på tidigare kunskap om ..., eftersom... Resultaten bidrar till en fördjupad kunskap om ...

Kvantitativ
design.

Förändringar i arbetslivet kan innebära ..., där vissa drabbas av konsekvenser för hälsan och andra drabbas inte. Forskning om ... är omfattande, men studier som undersöker ... är mer sällsynta. Avsikten med den föreliggande studien var att bidra till att denna kunskapslucka fylls igen. Semistrukturerade intervjuer med x lärare/poliser/studenter osv. ... genomfördes med fokus på ... I resultaten av den tematiska analysen framträdde fyra teman: (1) ..., (2) ..., (3) ..., och (4) ... Ett övergripande, gemensamt tema: "...” speglar ..., vilket också präglar resultatet av analysen. Ett oväntat resultat var att ... Resultatens teman utgjordes av begrepp som kunde hittas i teorin om ... Studiens resultat ger förståelse för vad ... innebär, samt att det kan vara användbar kunskap för ... ute i arbetslivet. (Eller så här: Studien kastar nytt ljus på ..., och bidrar till ökad förståelse av vad ... innebär.) Studien utgör därmed ett psykologiskt bidrag till forskningen om arbetsintegrerat lärande (AIL).

Kvalitativ
design.

Några exempel på beskrivning av deltagare i examensarbeten med kvalitativ ansats

Nedanstående exempel är citerade från beskrivningen av deltagarna i olika examensarbeten i psykologi med kvalitativ ansats.

Exempel 1 är från ”Prestationsbaserad självkänsla hos personer som diagnosticerats med utmattningssyndrom” av M. Boman Ernlund, 2008, Kandidatuppsats i psykologi, Stockholms universitet, s. 9.

Intervjuperson 1 var en 49-årig kvinna med civilingenjörsutbildning, gift och två barn, varit långtidssjukskriven två gånger för utmattningssyndrom, tillbaka i arbete sedan sju månader.

Intervjuperson 2 var en 53-årig kvinna med utbildning på doktorsnivå, ensamstående, en vuxen dotter, varit långtidssjukskriven en gång för utmattningssyndrom, tillbaka i arbete sedan lite drygt tre år.

Intervjuperson 3 var en 59-årig kvinna, gift och två vuxna utflugna barn, varit långtidssjukskriven en gång för utmattningssyndrom, tillbaka i arbete sedan ungefär ett halvår.

Intervjuperson 4 var en 29-årig kvinna med högskoleutbildning inom ekonomi, sambo, inga barn, varit långtidssjukskriven en gång för utmattningssyndrom, tillbaka i arbete sedan ett år och fyra månader.

Intervjuperson 5 var en 37-årig kvinna med bland annat dekoratörsutbildning, sambo, inga barn, varit långtidssjukskriven en gång för utmattningssyndrom, tillbaka i arbete sedan fem månader.

Intervjuperson 6 var en 38-årig kvinna med IHM-utbildning, gift och tre barn, varit långtidssjukskriven tre gånger för utmattningssyndrom, tillbaka i arbete sedan tio månader.

Exempel 2 är från ”Räddningsledningens upplevelser av ledning under svåra förhållanden” av E. Dahlgren, 2012, C-uppsats i psykologi, Högskolan Väst, Trollhättan, s. 6-7.

Urvalet gjordes med hjälp av Länsstyrelsen i Västra Götalands län på basis av medarbetarnas kunskaper om händelserna och deras kontakter. Det kriterium som ställdes var att deltagarna medverkade i ledningsarbetet vid någon av de händelser som låg till grund för studien. Åtta personer blev tillfrågade att delta varvid sju personer tackade ja. Orsaken till bortfallet var personliga skäl. Sju intervjuer genomfördes varav fyra med fokus på orkanen Gudrun, två med fokus på raset av Europaväg 6 samt en med fokus på de båda händelserna. Kön fördelningen var sex män och en kvinna. Åldern varierade mellan 40 till 65 år. De roller som representerades i studien var följande: stabschef, ställföreträdande stabschef, räddningsledare, räddningschef, samt skadeplatschef. Enligt Figur 1 besatt räddningschefen rollen som överordnad chef. Rollerna stabschef och underordnad stabschef ingick i räddningschefens inre stab, den stab som arbetade inne på brandstationen. Vid vissa händelser som exempelvis vid raset av Europaväg 6 hade även

Citat längre än 40 ord, inga citationstecken, vänsterindrag.

räddningsledaren som har en operativ funktion en egen stab ute på själva skadeplatsen, en så kallad yttre stab. Vid raset var skadeplatschefen en underställd chef som arbetade under räddningsledaren (Figur 1). Samtliga deltagare var väl erfarna inom området med minst tio års arbetslivserfarenhet. Deltagarnas utbildningsbakgrund var brandingenjör, officer, ekonom samt brandmästare och brandförman med påbyggnadskurser som exempelvis räddningsledare C. Vid händelserna arbetade sex av deltagarna inom kommunal räddningstjänst samt en deltagare inom kommunal krisledning.

Exempel 3 är från ”Mobboffers lidande - En studie om mobbning och samhällsmisslyckande” av M. Bektic och A. Hadzidedic, 2010, Magisteruppsats i psykologi Högskolan Väst, Trollhättan, s. 6.

Informant 1 (I1) är i åldern 40 – 45 år, är ensamstående och har ett husdjur. Informanten mobbades från åk 1 och har inte fullständig grundskoleutbildning. Från åk 1 till åk 7 gick informanten i en vanlig skola och i högstadiet placerades han/hon i en särskola. Utsattes mest för psykiskt mobbning.

Informant 2 (I2) är i åldern 25 - 30 år, bor hemma med föräldrarna och har ett husdjur. Informanten var utsatt för mobbning under hela gymnasietiden. Har avslutad gymnasieutbildning, men inte fullständiga betyg. Utsattes för både psykiskt och fysiskt mobbning.

Informant 3 (I3) är i åldern 25 – 30 år, är gift och har två barn. Informanten mobbades från åk 1 i grundskolan. Informanten påbörjade en gymnasieutbildning, men avslutade den inte. Utsattes i huvudsak för psykisk mobbning.

Informant 4 (I4) är i åldern 50 – 55 år, är gift, har ett barn i vuxen ålder och har ett husdjur. Informanten blev mobbad och förföljd under hela grundskoletiden. Informanten gick ut en nioårig grundskola med underkända betyg i många ämnen. Blev utsatt för psykisk och fysisk mobbning.

Informant 5 (I5) är i åldern 25 – 30 år, är ensamstående och har ett husdjur. Informanten har varit mobbad under hela grundskolan. Från åk 2 till åk 5 fick informanten specialundervisning och i högstadiet blev informanten godkänd i endast ett ämne. Utsattes för psykisk mobbning.

Informant 6 (I6) är i åldern 30 – 35 år, är ensamstående och har haft ett husdjur. Informanten mobbades från första klass i grundskolan, har grundskoleutbildning och gymnasieutbildning med flera underkända betyg. Blev utsatt för både fysisk och psykisk mobbning.

Informant 7 (I7) är i åldern 20 – 25 år, är ensamstående och har två husdjur. Informanten mobbades från år 3 i grundskolan och har inte fullständiga gymnasiebetyg. Utsattes i huvudsak för psykisk mobbning.

Högskolan Väst
Institutionen för individ och samhälle
461 86 Trollhättan
Tel 0520-22 30 00 Fax 0520-22 30 99
www.hv.se